

Kuzeyin Cesur Denizcileri

Vikingerler

Günümüzden yaklaşık bin yıl önce Avrupa'nın kuzeyinde denizcilikle uğraşan halklar vardı. Bunlar kendilerine viking adını vermişti. Vikingerler kuzeyin tarıma çok da elverişli olmayan topraklarında yaşıyordu. Bu yüzden geçimlerini toprakta değil denizde aradılar. Cesur ama acımasız denizcilerdi. Kendi ülkelerinde yetişmeyen ürünleri almak için başka ülkelere gittiler. Kimi zaman ticaret yoluyla ama çoğunlukla zorla aldılar istediklerini. Hızlı

hareket etmelerine olanak sağlayan gemileri vardı. Bu nedenle köyleri kolaylıkla bastılar; ülkeleri yağmaladılar. Viking adı uzun süre korkuyla anıldı Avrupa'da. Ama onların bir başka özelliği daha vardı. Vikingerler aynı zamanda bilinmeyen denizlere yelken açan yürekli kişilerdi. Birçok yeni ülkeyi

vikingerler buldu. Pusulanın, haritanın olmadığı dönemlerde

onların bulunduğu bu ülkeler vikingerlerin ne kadar cesur denizciler olduğunu göstermiyor mu?

Bilmem viking adını duyduunuz mu? Belki de televizyonda oynamış vikingler çizgi filmi hatırlayanlarınız vardır içinizde. O dizide cesur kuzeyli denizci vikinglerin serüvenleri anlatılıyordu. Vikingler, eskiden Avrupa'nın

kuzeyinde yaşamış, çoğunlukla denizcilikle uğraşan insanlardı. Gotlar, Vandallar ve Lombardlar gibi İskandinav kökenli kavimler 4. yüzyılın sonlarından başlayarak büyük kavimler göçüne katıldı. 8. yüzyılın sonunda dünya İskandinavyalılar'ın hem ticari hem de askeri başarılarına tanık oldu. İşte bu halklara genel olarak viking adı verildi. Viking sözcüğünün Norveççe "Vik" kökünden geldiği öne sürülüyor. Vik, viking köylerinin bulunduğu küçük koylara verilen addı. Önceleri korsan, saldırgan anlamına gelen viking sözcüğü sonraları denizci, tüccar anlamına gelen vicus ile özdeşleştirildi.

Danimarka, İsveç, Norveç halkları vikingleri oluşturmuştu. Varyaglar da denen İsveçlilerse doğuya doğru yayılmış, 9. yüzyılda Karadeniz'e, hatta İran'a kadar uzanmışlardı. Bir başka viking koluydu Normanlardı. "Kuzey insanları" anlamına gelen Normanlar da, Danimarkalılar ve Norveçlilerden oluşuyordu.

Tarihte vikingler çoğunlukla barbar savaşçılar olarak anılırlar. Bunda Avrupa'nın birçok kentini yağmalamalarının payı büyüktür.

Fakat bunun yanında vikingler gözüpek denizcilerdi. Denizcilikteki başarıları ve korkmazlıkları nedeniyle birçok ülkenin keşfine yol açtılar. Dünya tarihinin değişmesine, yeni çıkışlar açılmasına neden oldular.

Vikingler usta ve korkusuz denizciler olarak ünlenmişti. Oysa onların ne haritaları vardı ne de pusulaları. Her zaman kullandıkları denizcilik teknikleri gidilecek denizlerin yakından bilinmesinden öteye geçmiyordu. Uzaklarda bu yöntem bir işe yaramıyordu. Boylam kavramının henüz ortaya atılmamasına karşın uzun yolculuklar için bir tür boylam denizciliği kavramı kullandılar. Bu kavramda denizci gideceği yerdeki boylamın yerine kendini koyuyor, daha sonra bu boylamda kalmak için ne gerekiyorsa yapıyordu. Doğal olarak bu yolla sık sık hatalar yapılıyordu. Bu yüzden vikinglerin sık sık yollarını şaşırtdıkları olurdu. Bu şaşırtdıkları sayesinde İzlanda'yı, Grönland'ı ve Vinland'ı keşfettiler.

Viking kaptanları kuzey denizlerinde hava genellikle bulutlu ya da sisli olduğundan Kutup Yıldızı'nı ve Güneş'i tam olarak göremezdi. Kaptanların kuşları, balıkları, akıntıları, sürüklenen ağaçları, denizdeki yosunları, suyun rengini, buzulların parçalanmasını, bulutları ve rüzgârı bilmesi gerekiyordu. 9. yüzyılda viking denizcisi Floki, İzlanda'yı kendisine rehberlik etmek için gemisinden saldığı bir kuzgun yardımıyla bulmuştu. Yalnızca adadan adaya geçerek Amerika sahillerine ulaştılar. Grönland'dan Kuzey Amerika'ya deniz yolu mesafesi

İzlanda ve Grönland arasındaki mesafenin ya da uzun süredir gelinip gidilen Norveç ve İzlanda arasındaki mesafenin yarısıydı.

Grönland adasını viking şeflerinden Kızıl Eric buldu.

Aslında Kızıl Eric ülkesinde bir suçluydu ve aranıyordu. Eric önce İzlanda'ya kaçmayı denedi. Ama yasalar peşini bırakmıyordu. Eric daha batıya kaçmaya karar vermişti. O sıralarda herkesin dilinde bir öykü vardı. Bu uzun zaman önce Norveçli bir denizcinin gördüğünü Gunnbjörn olarak adlandırılan bir kara parçasıyla ilgiliydi. Eric Gunnbjörn'ü bulmak için açılmaya karar verdi.

Eric batıya yelken açtı, 500 mil yol aldı. Söylentilerin doğru olduğunu görünce çok sevindi. Bugün Grönland olarak bildiğimiz yere ulaşmıştı Eric. Burada iklim yaşamaya uygundu ve ona ülkesi Norveç'i anımsatıyordu. Eric ve adamları burada yerleşmeye karar verdiler. Bu ülke av hayvanları, ayılar, filkiler ve geyikler bakımından zengindi. Denizse balık ve büyük deniz memelileriyle doluydu; fok ve denizaslanı da boldu. En önemlisi burada daha önce insanların yerleştiğini gösteren herhangi bir iz yoktu. Eric çarpıcı bir adın bu ülkeye yeni yerleşimcileri getireceğini düşündü. Bu ülkeyi Grönland (Yeşil Ülke) olarak adlandırdı. Düşündüğü gibi oldu;

birkaç yıl sonra da buraya başka yerleşimciler gelmeye başladı.

Denizde yol alan başıboş vikinglerin rastlantısal olarak başka ülkeler bulması birkaç kez gerçekleşmişti. Bunlardan birinin sonucunda

vikingler, Vinland adını verdikleri bir ülkeye, Amerika'ya yerleşeceklerdi. Bunun öyküsü şöyle: Norveç ve İzlanda arasında ticaret yapan Bjarni Herjolfsonn, 986 yılının yazında kışı babasıyla geçirmek için İzlanda'ya gitmek üzere gemisini hazırladı. Oysa İzlanda'da onu bir sürpriz bekliyordu. Babası Herjolf, İzlanda'daki her şeyini satarak Kızıl Eric'in ekibiyle Grönland'a gitmek üzere ayrılmıştı. Bjarni adamlarıyla birlikte onu izlemeye karar verdi. Bu yolculuğu daha önce yapmamışlardı. Ellerinde de ne pusula ne de harita vardı. Bir süre yol aldıktan sonra sise girdiler ve yol işaretlerini kaybettiler. Uzun zaman sonra ormanlarla kaplı karayı gördüler. Buranın Grönland olamayacağını anlamışlardı. Bjarni bilmedikleri bu topraklarda adamlarının karaya çıkmasına izin vermedi. Geri döndüler ve dört günlük bir yolculuktan sonra Grönland'a ulaştılar. Grönland'ın güneybatı ucunda Bjarni babasını buldu ve yolculukları sona erdi.

Uzun süre kimse Bjarni'nin gördüğü topraklara gitmeye kalkışmadı. Kızıl Eric'in oğlu Leif Ericsson 1001 yılında 35 kişilik bir mürettebat oluşturdu. Bjarni'nin gördüğü ancak araştırmak için cesaretinin ya da merakının olmadığı topraklara gitmeyi niyeti. Leif ve mürettebatı batıya yelken açtılar ve karaya ulaştılar. Kara buzullarla kaplıydı ve tam denizden bakıldığında parlak bir kaya parçası gibi görünüyordu. Burası bugün Hudson boğazının kuzeyindeki Baffin adasıydı. Buraya düztaş anlamına gelen Helluland adını

Viking sözcüğünün Norveççe "Vik" kökünden geldiği öne sürülüyor. Vik, viking köylerinin bulunduğu küçük köylere verilen addı. Alfta bu "Vik"lerden biri görünüyor.

verdiler ve yollarına devam ettiler. Sahilden güneydoğuya inerek bugün Labrador olarak bilinen yere geldiler. Buradaki ormanlardan dolayı Woodland adını verdiler. Yollarına devam ettiler. Son olarak geldikleri yerde bolca üzüm vardı. Bu yüzden buraya da Vinland adını verdiler. Kamp yerleri Kanada'nın kuzeydoğusundaki L'ans aux Meadows'da ortaya çıkarılmıştır. Grönland'dan gelen bu insanları bölgenin zengin doğal kaynakları çok etkilemişti. Kışı geçirmek üzere karaya çıktılar ve bu bölgede kamp kurdular. Viking

Günümüzde vikinglerin torunları ataları gibi gemiler yaparak denizcilik geleneğini sürdürüyorlar.

söylencelerinde bu bölgeyle ilgili anlatılanlar onların ne kadar etkilendiklerini gösteriyor. "Nehir ve göllerde som balığı eksik değildi ve som balığı o güne dek gördüklerinin en büyüğüydü. Toprağın yapısı çok iyiydi. Sığırların kışın yem bulmak için

zorlanmayacağı anlaşılıyordu. Kışın don olmadı ve çimler çok zor sarardı. Kışın en kısa gününde bile öğlen saatinde güneş görülebiliyordu."

Yaz geldiğinde Leif ve Ekibi Grönland'a döndü. Babası Kızıl Eric öldüğü için aile sorumlulukları Leif'in üzerine kalmıştı. Bu yüzden Leif, Vinland'a bir daha dönemedi.

Ne var ki kardeşleri Vinland'a döndüler ve burada küçük bir yerleşim yeri kurdular. Vinland'da yerli halkla önceleri iyi ilişkileri oldu. Onlarla küçük çaplı alışverişler bile yaptılar. Fakat sonradan neden olduğu bugün kesin olarak bilinmeyen bir sorun yüzünden bu iki halkın arası açıldı.

Aralarında savaşlar oldu.

Vikinglerin sayısı onlara dayanamayacak kadar azdı. Böylece yeni dünyaya gidenler evlerine geri döndü. Başka giden de olmadı. Böylece yeni bulunan bu ülke vikinglerin destanlarında kaldı. Bu destanlar dışında herkes böyle bir ülkenin varlığını unuttu; bir daha da oraya gitmeyi denemedi. Vinland'ın olduğu kıtaya ancak yüzlerce yıl sonra döndü beyaz adam. Adı Kristof Kolomb olan bir denizci Hindistan'a giden bir yol bulmak için çıktığı yolculukta Amerika kıtasına gelmişti.

Kolomb'un yüzyıllar önce Vikingler'in de bu kıtaya geldiğinden haberi yoktu.

Gökhan Tok